

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ФОНДУ РІДКІСНИХ І ЦІННИХ ВИДАНЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ЯК ІНФОРЕСУРС ДЛЯ НАУКОВО - ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВЦЯ

Войтенко Ольга Василівна, завідувачка відділом зберігання фондів Наукової бібліотеки Національного фармацевтичного університету

Здійснено огляд періодичних видань з фонду рідкісних і цінних видань Наукової бібліотеки Національного фармацевтичного університету.

Ключові слова: книжкові пам'ятки, рідкісні видання, цінні видання

Книжкові пам'ятки, рідкісні і цінні видання українських книгозбірень є надбанням нації і складають основу наукової, духовної, історико-культурної спадщини нашої держави. Актуальним залишається питання створення спеціалізованих фондів книжкових пам'яток, їх наукове опрацювання, забезпечення збереження та раціональної доступності для наукових і просвітницьких цілей.

Дослідженню питань організації та зберігання фондів рідкісних і цінних видань присвячені праці вітчизняних фахівців Г. Ковальчука, А. В. Нікончука, В. А. Зотової, Н. В. Острікової, Г. Семенюка, О.М. Білоцької, Н. Кравчука [1-5] та інших, які висвітлили в своїх роботах різні аспекти роботи з унікальними фондами та надали практичні рекомендації.

Наказ Міністерства культури України № 437 14.06.2016 «Про затвердження Порядку відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань до Державного реєстру національного культурного надбання» являється основним законодавчим документом, яким керуються при відборі рідкісних і цінних видань з основного фонду Наукової бібліотеки НФаУ.

Фонд рідкісних і цінних видань Наукової бібліотеки НФаУ - це унікальний галузевий ресурс сформований із видань з фармацевтичної та суміжних з нею галузей науки, охоплює хронологічні межі з 1842 року і до середини ХХ століття. Фонд представлений науковими, науково-популярними, виробничо-практичними, навчальними, довідковими та літературно-художніми виданнями. Книги надруковані шістьма мовами: українською, російською, німецькою, англійською, французькою і нідерландською.

Свідоцтвом загальносвітової зацікавленості до цих видань є той факт, що третина з них має цифрові копії, представлені на платформах американських та європейських бібліотек.

Невід'ємною складовою культури, освіти, важливим джерелом історичної, наукової інформації в Науковій бібліотеці університету являються періодичні фахові видання. Особлива гордість - колекції періодичних видань «Archiv der Pharmacie», «Jahresbericht der Pharmacie», «Фармацевтического журнала».

Найстарішою з них - колекція періодичного видання Німеччини «Archiv der Pharmacie», започаткованого у 1822 році Німецьким фармацевтичним товариством. Протягом часу воно змінило кілька назв, але і сьогодні залишається одним із лідерів наукових періодичних видань в галузі фармації. Колекція «Archiv der Pharmacie» представлена у фонді рідкісних і цінних видань за сторічний період з 1842 р. по 1942 р. Вона складається з 77 примірників, які містять 130 випусків німецькою мовою.

Колекція «Jahresbericht der Pharmacie» також представлена кількома назвами періодичних видань, що протягом часу змінювались. Так, щорічнику «Jahresbericht über die Fortschritte der Pharmacognosie, Pharmacie und Toxicologie», який видавали з 1867 року, було змінено назву у 1893 році на «Jahresbericht der Pharmacie». Зацікавленість викликають останні томи видання, виконані старонімецьким готичним шрифтом. Для науковців університету доступний його архів майже за 70 років.

Питання фармацевтичної хімії, технології ліків, фармакогнозії, урядові постанови в галузі фармації висвітлювались на сторінках журналу «Pharmaceutische Zeitschrift für Russland», видавцем якого було Петербурзьке фармацевтичне товариство. З 1879 року журнал виходив двома мовами одночасно: німецькою та російською. А з 1898 року – тільки російською мовою під назвою «Фармацевтический журнал». На сторінках журналу друкували свої статті відомі науковці фармації того часу: В. А. Тихомиров, Г. Л. Драгендорф, А. В. Пель та інші. Видання «Фармацевтического журнала» продовжувалось до 1917 року і мало велике значення для розвитку фармацевтичної науки і аптечної справи. Колекція «Фармацевтического журнала» в бібліотеці представлена двома вищевказаними історичними назвами та нараховує близько 1800 примірників.

Першим науковим журналом з аналітичної хімії був «Zeitschrift für analytische chemie». Заснований у 1862 році Карлом Ремігієм Фрезеніусом, видатним німецьким хіміком, журнал протягом часу кілька разів змінював назву. Колекція журналу «Zeitschrift für analytische chemie» за період з 1928 по 1941 роки представлена в фонді рідкісних і цінних видань.

Особливе значення для вітчизняних науковців мав перший у Радянському Союзі науковий фізичний журнал «Phisikalische zeitschrift der sowjetunion», який друкували у Харкові. Його видавали трьома мовами одночасно: німецькою, англійською та російською. Примірники відправляли за кордон за адресами розповсюдження одного з найпопулярніших на ту добу фізичних часописів світу «Z. Physik». У виданні журналу брали участь такі видатні фізики, як О. І. Лейпунський, Л. В. Розенкевич, А. Ф. Іоффе, М. І. Вавілов. На сторінках журналу друкували праці видатних вчених І. В. Курчатова, Л. Д. Ландау, М. П. Бронштейна та інш. 10 випусків «Phisikalische zeitschrift der sowjetunion», що містяться у двох конволютах, є гордістю Наукової бібліотеки.

Наразі для Наукової бібліотеки НФаУ питання зі створення відповідних умов для зберігання рідкісного і цінного фонду, а також забезпечення його раціональної доступності користувачеві - одні із пріоритетних.

Список використаної літератури

1. Білоцька О. М. Золотий фонд наукової бібліотеки: рідкісні та цінні видання. Мелітополь, 2012. 28 с.
2. Ковальчук Г. Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах : монографія. Київ, 2004. 613 с.
3. Кравчук Н. Політика зберігання фондів наукової бібліотеки як засіб якісного інформаційного забезпечення науки та освіти. *Бібліотечний форум України*. 2011. № 1. С. 27.
4. Рідкісні і цінні видання (1863-1940 рр.) з фонду бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка : каталог / уклад. А. В. Нікончук ; науковий редактор ; В. А. Зотова ; бібліогр. ред. Н. В. Острікова ; відповід. за вип. В. А. Зотова ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Б-ка. Київ : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2011. 19 с.
5. Семенюк Г. Фонд рідкісних і цінних видань Наукової бібліотеки Рівенського державного гуманітарного університету як частина історико-культурної спадщини. *Вісник Львівського ун-ту. Сер. книгозн. бібліот. та інф. технол.* 2012 .Вип.7 . С.282-285.

PERIODICALS OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY COLLECTION OF RARE AND VALUABLE PUBLICATIONS AS A RESOURCE FOR THE RESEARCH ACTIVITIES OF A RESEARCHER

Olga Voitenko, Head of the fund storage department, Scientific Library National University of Pharmacy

The collection of rare and valuable publications of the Scientific Library of the National Pharmaceutical University is reviewed.

Key words: bookmarks, rare editions, valuable publications